

IV. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin antama kertomus vuodelta 1915 oli seuraavaa sisällystä :

Ilmestyneet
julkaisut.

Vuonna 1915 valmisti Helsingin kaupungin tilastokonttori seuraavat kuusi julkaisua, jotka ilmestyivät alempana mainittuina aikoina :

- Maalisk. 3. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 8. 1912. XXIV+412 s.
- Kesäk. 17. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 23. 1910. VI+456 s.
- Heinäk. 15. Helsingfors stads statistisk. I. Hälso- och sjukvård. 4. 1913. XII+214+132 s.
- Heinäk. 17. Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 4. 1913. XII+214+132 s.
- Jouluk. 18. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 24. 1911. VI+506 s.
- Jouluk. 28. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 9. 1913. XXVI+448 s.

Kaikki nämä julkaisut olivat entisestään laajentuneet mikä missäkin määrin.

Mitä ensinnä vuosikirjaan tulee, voi tilastokonttori, niinkuin edellä olevasta luettelosta näkyy, tyytyväisyydekseen vuoden varrella julkaista kaksi sen vuosikertaa, molemmat tuntuvasti laajennettuina ja parannettuina. Taulujen luku oli 1912 vuoden vuosikerrassa lisääntynyt 24:llä eli 323:een ja 1913 vuoden vuosikerrassa edelleen 23:lla eli 346:een sekä taulusivujen lukumäärä 1912 vuoden vuosikerrassa 28:lla eli 411:een ja 1913 vuoden vuosikerrassa 32:lla eli yhteensä 443:een. Uusista tauluista perustuivat useat tilastoaineistoon, jota ei ollut Helsingin kaupunkiin nähden aikaisemmin järjestetty. Semmoisia olivat kolme Helsingistä muuttoa koskevaa, kuusi matkustaja- ja tavaraliikennettä sekä eräiden elintarpeiden rautateitse tuontia valaisevaa taulua, neljä kaupungin ulkomaista kauppamerenkulkua, kolme kunnallisverotusta, kaksi uusien katujen ja laskukanavain teettämistä, yksi kaupungissa oleskelevia mooseksenuskolaisia, yksi kaupungista kotoi-

sin olevain alusten kantavuutta ja ikää, yksi kaupungin obligatsiionalainoja, yksi kasvatustilastoja, yksi kaupungin rakennuskonttorin työläisten työ- ja palkkaoloja koskeva taulu y. m. Aikaisemmin alottua vanhempain taulujen sekä asiallista että muodollista uudistusta oli sen ohessa jatkettu, ja oli tämä työ likimittäin loppuun suoritettu.

Terveysten- ja sairaanhoitotilastoon oli tullut lisää m. m. kertomus työtarkastuksesta. Edelleen oli tekstiosastoa jonkin verran laajennettu, eritoten mitä tulee lasten kuolleisuuteen, joka osasto oli kokonaan laadittu uudestaan, sekä tauluosastoon lisätty kaksi uutta taulua, minkä johdosta taulusto laajeni 36 sivulla ja käsitti kaikkiaan 57 taulua.

Myöskin vuoden varrella ilmestyneet kunnalliskertomusten vuosikerrat osoittivat laajenemista, 1910 vuoden kertomus 40 ja 1911 vuoden kertomus 50 sivua. Jälkimmäiseen olivat tulleet lisää kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sekä verotusvalmistelukunnan kertomukset.

Ilmestymisaikaan nähden voitiin 1912 vuoden vuosikirjan osalta merkitä ajanvoittoa toista kuukautta ja 1913 vuoden vuosikirjan osalta kolmatta kuukautta sekä 1910 vuoden kunnalliskertomuksen suomenkielisen laitoksen osalta niinkään ajanvoittoa viidettä kuukautta ja 1911 vuoden kunnalliskertomuksen ruotsinkielisen laitoksen osalta noin 2 viikkoa. Sitä vastoin myöhästyi 1913 vuoden terveyden- ja sairaanhoitotilasto edelliseen vuosikertaan verraten, ruotsinkielinen laitos 5 1/2 ja suomenkielinen lähes 5 kuukautta.

Huomattava osa tilastokonttorin julkaisutyöstä vuoden varrella ei kuitenkaan kohdistunut edellä olevassa luettelossa mainittuihin julkaisuihin, joista pari oli enimmältä osalta valmistettu jo vuonna 1914, vaan käytettiin eräisiin 1915 vuoden päättyessä vielä painatettavana oleviin julkaisuihin. Vuoden vaihteessa oli viimeksi mainituista julkaisuista alempana lueteltujen viiden työ edistynyt niin pitkälle, että osa niistä oli puhtaaksi painettu.

Vuoden lopussa painatettavina olevat julkaisut.

	Valmiita kahdeksansivuisia painoarkkeja.
Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 24.	
1911	55
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 25. 1912	34
Resultaten af byggnadsräkningen i Helsingfors den 7 december 1910	16 1/4
Helsingissä joulukuun 7 p:nä 1910 toimitetun rakennuslaskuntulokset	16 1/4
Resultaten af arbetslöshetsräkningen i Helsingfors den 29 januari 1914	12

Korjausvedoksena oli vihdoin, paitsi moniaita viimeksi mai-

nittujen teosten arkkeja, myös osia seuraavista vuoden vaihteessa vielä painamattomista julkaisuista:

Helsingfors stads statistisk. I. Hälso- och sjukvård. 5. 1914.

Helsingissä tammikuun 29 p:nä 1914 toimitetun työttömyyslaskun tulokset.

Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 25. 1912.

Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 26. 1913.

Tilastollista
apua ja tilasto-
tietoja kunnan
viranomaisille.

Tilastokonttorin apua käyttivät samoin kuin edellisinäkin vuosina kunnalliset komiteat ja valiokunnat varsin laajassa mitassa.

Ensinnä on tässä mainittava rahatoimikamarin asettama valiokunta, jonka oli valmisteltava kysymystä kalliinajanlisäysten myöntämisestä eräille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, jossa valiokunnassa konttorin johtaja oli jäsenenä ja jolle konttori laati eräät tarkoitusta varten koottuun laajaan aineistoon perustuvat taloudelliset tilastolliset laskelmat.

Eräs toinen konttorin virkamiehistä laati tilastoa komitealle, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä taideteollisuuskeskuskoulun sekä kansakoulujen jatko-opetuksen uudesti järjestämisestä, sekä Helsingin elintarvekysymystä varten asetetuille y. m. komiteoille ja valiokunnille. Kun nämä työt osittain olivat niin laajoja, että ne haitaksi konttorin omille töille olisivat kokonaan vaatineet osakseen puheena olevan virkamiehen ajan, järjestettiin ne ajoittain siten, että hän ainoastaan osan virka-aikaansa valmisti niitä ja suoritti loput työstä konttorian ajan ulkopuolella, saaden viimeksi mainitusta työn osasta eri korvauksen asianomaisilta komiteoilta ja valiokunnilta.

Niistä kunnan viranomaisista, jolle konttori vuoden varrella suoritti tilastotöitä, voidaan mainita terveydenhoitolautakunta, jolle kuukausittain lähetettiin vahvistettujen kaavakkeiden mukaiset tiedot sattuneista kuolemantapauksista ryhmitettyinä kuolemansyiden ja vainajain iän mukaan; edelleen rahatoimikamari, jolle osin valtioarkistosta hankitun aineiston pohjalla laadittiin eräitä tietoja hengille kirjoitetusta väkiluvusta eräissä osissa kaupunkia; kaasulaitos, jonka käytettäväksi järjestettiin eräitä väkiluvuntietoja sekä tietoja hiilien ja koksen maahantuonnista y. m.

Konttorin johtajan avustusta tilastoasiain tuntijana kunnallisten johto- ja lautakuntain kokouksissa konttorin johtosäännön 5 §:n mukaan käytti vuoden varrella muuan kaupungin yleisten töiden hallituksen asettama valiokunta.

Tämän yhteydessä miinikään mainittakoon, että kasvatuslautakunnan kanssa tehtiin vuoden varrella sopimus eräiden lautakunnan annettavain tilastotietojen hankkimisesta.

Uudenmaan läänin kuvernöörinvirastolle lähetti tilastokonttori samoin kuin ennenkin maistraatin välityksellä osin erinäisiä vuosittain

Tilastotietoja
muille viran-
omaisille.

uusiintuvia tietoja n. s. kuvernörintauluihin, osin tietoja tautisuudesta ja kuolleisuudesta.

Myöskin tilastolliseen päätoimistoon lähetettiin tavanmukaisia erilaatuisia tietoja.

Summittaisia tietoja kuolemansyistä Helsingissä lähetettiin samoin kuin ennenkin viikottain julkaistavaksi kansainvälisessä tilastossa Tukholman kaupungin tilastokonttoriin, jota vastoin samanlaisen tietojen säännöllinen lähetys Belgian tilastolliselle keskustoimikunnalle on sodan johdosta lakannut.

Kaupunginvaltuuston pyytämäksi lausunnoksi sosialilautakunnan Lausunto pää- esityksestä että valtuusto antaisi tilastokonttorin tehtäväksi järjestää vätyölistain ti- rakennuskonttorin päivätyölistoissa olevat tiedot kaupungin hätäapu- lastollista käsit- töissä talvella 1913—14 vallinneista työ- ja palkkaoloista esitti kont- telyä tarkoit- tori huhtikuun 10 päivänä antamassaan lausunnossa mainituilla syillä, tavasta ehdo- että ehdotus saisi tällä kertaa raueta. tuksesta.

Budjettivaliokunnan tekemän ehdotuksen johdosta että kunnal- Lausunto kun- liskertomuksiin ei painatettaisi eräiden kunnan viranomaisten jo pain- nalliskerto- natettuja kertomuksia sekä että painettuja kertomuksia antavat lauta- muksen sisäl- lyksestä ja pai- ja johtokunnat yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi painattaisivat ne natuksesta. samaa kokoa kuin kunnalliskertomus esitti tilastokonttori, jota kau- punginvaltuusto oli kehottanut lausumaan mielensä asiasta, joulukuun 3 päivänä annetussa lausunnossa esitetyillä syillä valtuuston päätet- täväksi, että kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sekä vesi- johtolaitoksen, kaasulaitoksen ja sähkölaitoksen antamia vuosikerto- muksia ei enää painatettaisi kunnalliskertomuksiin sekä että painet- tuja vuosikertomuksia antavain kunnan terveyden- ja sairaanhoitovi- ranomaisten tulisi ne painattaa samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja samoja kirjasinlajeja käyttämällä kuin Helsingin kaupungin tilasto- sarja, jota vastoin muut painettuja kertomuksia antavat kunnalliset viranomaiset mainituissa kohdin noudattaisivat kunnalliskertomusta. Konttorin lausunnon ohessa seurasi liite, jossa oli tietoja kaikkien kunnallisten viranomaisten vuosikertomuksista, niiden julkaisemista- vasta, koosta y. m.

Helsingin kauppavaluutettujen pyynnöstä antoi tilastokonttori Lausunto kun- toukokuun 8 päivänä lausunnon kolleginasessori O. Häggmanin laati- nallisen kaup- masta suunnitelmasta Helsingin kauppayhdistyksen toimittaman »Hel- patilaston otta- singin tuonti ja vienti y. m.» nimisen vuosijulkaisun muutetuksi jär- misestä tilasto- jestykseksi, erityisesti huomioon ottamalla ehdotuksen että tilastokont- konttorin huos- tori ottaisi tämän julkaisun huolekseen, ja lausui konttori silloin, sa- taan. malla kuin se eräin ehdoin yhtyi viimeksi mainittuun ehdotukseen, eräissä kohdin asessori Häggmanin kannasta eroavan mielipiteen.

Sotatilán kaupungin taloudenhoitoon aikaansaama häiriö pidätti' Ehdotus 1916 tilastokonttoria samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna budjetinjär- vuoden meno- säännöksi.

jestelyssä esittämästä kauan vireillä ollutta toivomusta konttorin henkilökunnan ammattitaitoisen osan lisäämisestä. Sitä vastoin konttori syyskuun 30 päivänä rahatoimikamariin antamassaan ehdotuksessa 1916 vuoden menosäännöksi esitti, että konttorin ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha korotettaisiin 3,900 markasta 6,000 markkaan, jonka lisäyksen miltei kokonaan korvaisi ehdotettu kunnalliskertomusten määrärahan vähentäminen 7,850 markasta 5,850 markkaan. Menosääntöehdotus, johon sen ohessa edellisen vuoden määrärahain lisäksi oli merkitty ikäkorotus viiden vuoden palveluksesta johtajalle sekä vähäisiä palkankorotuksia yhdelle vakinaiselle laskuapulaishenkilölle ja vahtimestarille, päättyi 58,730 markkaan 1915 vuoden menosäännön 57,330 markan sijasta, ja hyväksyi kaupunginvaltuusto sen budjettia järjestäessään poistamalla vähäisen erän, minkä johdosta konttorin 1916 vuoden menosääntö vahvistettiin 58,550 markaksi.

Ylimääräisiä määrärahoja.

Rahatoimikamarille osoitetussa kirjelmässä syyskuun 10 päivältä anoi tilastokonttori, että kamari kaupunginvaltuustolta hankkisi konttorille kaksi, pääasiassa lisääntyneistä käännöskuluista johtuvaa ylimääräistä määrärahaa, toisen 2,200 ja toisen 700 markkaa, edellisen lisäykseksi kunnalliskertomusten ja jälkimäisen lisäykseksi konttorin tarverahain määrärahaan. Rahatoimikamarin puollettua anomusta myöntyi valtuusto siihen lokakuun 5 päivänä.

Konttorin henkilökunta.

Kertomusvuoden alussa tilastokonttoriin perustettua vakinaisen amanuenssin virkaa hoiti helmikuun 11 päivään asti, ennenkuin virka oli ehditty vakinaisesti täyttää, ylimäär. amanuenssi filosofianmaisteri O. Bruun, jonka rahatoimikamari oli siihen määrännyt konttorinjohtajan ehdotuksesta, ja valitsi kamari filosofianmaisteri Bruunin viimeksi mainittuna päivänä, sittenkuin hän oli kolmesta hakijasta saanut johtajan puoltosanan virkaan, myös konttorin vakinaiseksi amanuenssiksi. Filosofianmaisteri Bruunin siirryttyä vakinaiseksi amanuenssiksi ei konttoriin otettu uutta ylimääräistä amanuenssia, joten konttorin henkilökunta ei lisääntynyt mainitun muutoksen johdosta.

Amanuenssi Bruun nautti virkavapautta tieteellisten opintojen harjoittamista varten syyskuun 20 päivästä joulukuun 20 päivään, ja hoiti amanuenssinvirkaa tuona aikana filosofiankandidaatti K. J. Kalliala, joka sitten ylimääräisenä amanuenssina pysyi konttorin palveluksessa vuoden loppuun. Vakainainen laskuapulainen neiti Valborg Kuhlefelt nautti yksityisten asiain tähden virkavapautta lokakuun 10 päivästä marraskuun 10 päivään, viransijaisena ylimääräinen laskuapulainen neiti Märtha Hedlund.

Ylimääräisinä laskuapulaisina toimivat rouva Sigrid Hedlund koko vuoden, neiti Märtha Hedlund vuoden alusta elokuun 4 päivään, elokuun 19 päivästä lokakuun 10 päivään ja marraskuun 10 päivästä vuoden loppuun, neiti Anna Broms vuoden alusta heinäkuun 4

päivään ja heinäkuun 19 päivästä vuoden loppuun, neiti Gertrud Fontell vuodeu alusta heinäkuun 1 päivään ja syyskuun 1 päivästä vuoden loppuun sekä neiti Olga Spåre koko vuoden. Näiden palkkaus suoritettiin osin ylimääräisten apulaisten, osin kunnalliskertomusten määrärahasta.

Vakinaisen amanuenssinviran perustamisen johdosta teki tilastokonttori joulukuun 6 päivänä kaupunginvaltuustolle ehdotuksen siitä johtuviksi lisäyksiksi ja muutoksiksi konttorin johtosääntöön, jonka ehdotuksen valtuusto joulukuun 14 päivänä vähäisin muutoksin hyväksyi.

Lisäyksiä ja muutoksia konttorin johtosääntöön.

Tilastokonttorin kirjasto lisääntyi vuoden varrella 291 numerolla, joista 203 oli painettu kotimaassa ja 88 ulkomailla. Näistä oli kaikkiaan 34 eli 18 koti- ja 16 ulkomaalla julkaistua (kukin eri numeroksi luettuna) neljännesvuosi-, kuukausi-, viikko- y. m. aikakautisjulkaisua. Ostamalla hankittiin 21 ja vaihtamalla tahi lahjoina 270 numeroa.

Konttorin kirjasto.

Viimeksi mainituista mainittakoon erittäin lahjat, joita ovat antaneet kaupunginlääkäri tri A. Ulrik Kööpenhaminassa sekä filosofianmaisterit O. Bruun ja H. Dalström, filosofiantohtori A. G. Fontell, dosentti E. Gylling ja filosofianlisensiaatti A. E. Tudeer, kaikki Helsingistä.

Sen johdosta että sota keskeytti konttorin yhteyden useimpain ulkomaisten kirjeenvaihtajain kanssa, oli uuden ulkomaisen kirjallisuuden vaihdon johdosta lisääntynyt numeroluku vuoden varrella huomattavasti vähentynyt.

Lähteväin toimituskirjain luku vuonna 1915 oli 1,498. Näistä oli lähteviä kirjelmiä 459, niistä 403 koti- ja 56 ulkomaan paikkoihin meneviä, sekä jaeltuja julkaisuja 1,039, niistä 897 koti- ja 142 ulkomaan paikkoihin meneviä.

Lähtevät toimituskirjat.